

Æblerne står for døren.

Af Hanne Lindhard,
Danmarks JordbrugsForskning, Årslev.
Afdeling for Prydplanter og vegetabiliske fødevarer

På de økologiske værksteds arealer for Frugt og Bær står æblehøsten for døren.

Nye intensive systemer

De nyplantede æbler fra 2001 er kommet godt i gang. Den våde og varme sommer har givet god vækst i træerne. Nu er de så store, at der er et godt potentiale for en pæn høst næste år. Æblerne er plantet i forskellige intensive systemer, hvor der er fra 2800 til 5555 træer per ha. I en mere traditionel plantning er der ca. 1250 træer per ha. Rækkeafstanden er på 3 meter og afstanden mellem træerne i rækken varierer fra 0.6 m til 1.2 meter. Et sådant plantesystem kræver svage grundstammer, som giver små træer, der giver udbytte tidligere end de kraftigere grundstammer. Desuden kræver de små træer et opbindingsystem med pæle og tråd, så det minder om en espaliering. Opbindingsystemet støtter træerne når de begynder at give så mange æbler, at de ellers ville vælte.

Ukrudt reducere trævækst

I systemet afprøves forskellige gødsknings- og vandingsstrategier i træerækken. Behandlingerne er påbegyndt i april i år. Endnu viser de forskellige strategier ikke de store forskelle. Dog kan det ses at hvor ukrudt har fået lov til at gro frit i træerækken reduceres træernes vækst i forhold til standarden, som er mekanisk renhold. Ukrudt hæmmer trævæksten og bladfarven er lysere. Dette viser, at ukrudtet konkurrerer med træerne om næringsstoffer og vand fra jorden. Det sker på trods af den forholdsvis våde sommer.

Målet

Målet med systemet er at få en hurtig og stor produktion af økologiske æbler uden for mange skader på frugterne fra sygdomme og skadedyr.

Hvorfor nu økologi på denne måde?

Erfaringer fra tidligere forsøg på vækstedsarealerne og fra praksis er, at økologisk produktion går udemærket de første år, specielt hvis plantningen ikke står i nærheden af ældre plantninger, som er smittekilde for skadevoldere. Men over en årrække opbygges et smittetryk, specielt af svampesygdommene, æbleskurv, frugttrækræft, sodplet, flueplet og æblemeldug, samt skadedyret æblehveps. Disse skadevoldere formindsker både udbytte kvalitet af den høstede frugt. Smittetrykket stiger fordi træerne og omgivelserne gror til og bliver større og tættere. Dermed bliver plantagen også et bedre levested for fugtkrævende svampe. I flerårige afgrøder kan svampe og skadedyrsproblemer ikke klares ved hjælp af sædskifte. Efter mindre angreb af forskellige svampe og insekter overvintre skadevolderen i træer og jord og angreb kan så eksplodere de følgende år ved for dem gunstige forhold.

Nogle af skadevolderne kan reduceres ved forebyggende tiltag, som f.eks. sørge for en god nedbrydning af overvintrende løv, hvor æbleskurven bl.a. overvintre eller ved opformering af nyttedyr ved såning af specielle urteblandinger mellem træerne eller i randzoner.

Men over år stiger risikoen for angreb af skadevoldere. Det ses i den nu 9 år gamle plantning af skurvresistente æbler i værkstedsarealet. I 1999-2001 var der i gennemsnit 21 tons æbler per ha, af disse var de ca. 15 tons egnede til salg. Dette er et ganske tilfredsstillende udbytte.

I år ser denne plantning ikke så pæn ud. Der var et kraftig angreb af æblebladlopper i blomstringen. Bladlopperne sugede så kraftigt på blomsterklaserne at både blomster og omgivende faldt af. Midt i foråret stod mange træer og så ud som om de var døde. Heldigvis kom de igen. Men udbytte bliver der ikke meget af. Normalt regnes æblebladlopper ikke som en alvorlig skadevolder, men denne plantning er ved at være så gammel, at vi må til at regne med sådanne udfald. Angreb af æbleskurv og andre svampesygdomme er også steget over årene.

Hvordan kommer vi videre?

Måden at få et større tidligere udbyttet på en ha æbler er at plante tæt på svage grundstammer. Derved kommer træerne hurtigere i bæring og giver et større udbytte per ha. Dette er så hvad vi prøver i de nye plantninger på værkstedsarealerne.

Hvis vi får en stor og tidlig produktion gør det måske ikke økonomisk så meget at plantningens rentable levetid reduceres til 10 år?